

# KORUMADA 50 YIL

17-18 Kasım 2005



TC MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ

Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü Restorasyon Anabilim Dalı

## KORUMADA 50 YIL

Yayımlayan | MSGSÜ, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Restorasyon Anabilim Dalı

Bilim Komitesi | Prof. hc. Dr. Halûk Sezgin, Prof. Dr. P. İlgi Aşkun, Prof. Dr. Oğuz Ceylan  
Prof. Dr. Aykut Karaman, Doç. Dr. Demet Binan

Düzenleme Komitesi | Prof. Dr. Oğuz Ceylan, Doç. Dr. Demet Binan, Y. Doç.  
Dr. Z. Hale Tokay, Y. Doç. Dr. Tülay Çobancaoğlu Y. Doç. Dr. Binnur Kıraç,  
Y. Doç. Dr. A. Erdem Erbaş, Ar. Gör. Gürhan Arnoğlu, Ar. Gör. Uğur Tuztaş

İletişim Komitesi ve Sekreteryaya | Y. Doç. Dr. Mevlûde Kaptı, Ar. Gör. Burcu Büken Cantimur,  
Ar. Gör. Tigin Töre, Seyhan Yazıcı

Yayına Hazırlayanlar | Y. Doç. Dr. Mevlûde Kaptı, Ar. Gör. Burcu Büken Cantimur,  
Ar. Gör. Gürhan Arnoğlu, Ar. Gör. Tigin Töre

Copyright © MSGSÜ, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Restorasyon Anabilim Dalı  
*Kitapta bulunan bildiri ve bildirilere ait sorumluluklar bildiri sahiplerine aittir.*  
*Kitapta yer alan bildiriler, ilan edilen teslim tarihine kadar sekreteryaya ulaşan bildirilerdir*  
*Kitaptan kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz, yayın izni olmadan kısmen ya da tamamen çoğaltılamaz.*

ISBN 975-6264-07-1  
Birinci Basım – Kasım 2005  
200 adet basılmıştır.

Baskı | M.S.G.S.Ü. Basımevi

MSGSÜ, Mimarlık Fakültesi Yayınları  
Kod: MSGSÜ - MF - 004 / 11 - K 2

Sanayi-i Nefise Vakfı katkılarıyla yayımlanmıştır.

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi  
Mimarlık Fakültesi – Mimarlık Bölümü – Restorasyon Anabilim Dalı  
Meclis-i Mebusan Caddesi  
34427 Fındıklı-İstanbul

Tel. | 0 212 252 1600/294 Faks | 0 212 253 71 67  
E-mail: [rstr@msu.edu.tr](mailto:rstr@msu.edu.tr)

## EDİTÖR'DEN

P. İlgi AŞKUN\*

Sayın okurlar,

Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nin desteği ile Mimarlık Bölümü, Restorasyon Ana Bilim Dalı tarafından bu yılın başlangıcında "Korumada 50 Yıl" başlığı altında, ulusal düzeyde bir sempozyum düzenlenmesi kararlaştırılmış ve ilgili kurumlara katılımda bulunmaları için davetiye gönderilmiş idi.

Sempozyum davetiyesinde, sempozyumun amacı ve varılması istenen hedefler kısaca şu şekilde belirtilmekte idi:

Türkiye Cumhuriyeti toprakları üzerinde tarih öncesi devirlerden itibaren farklı zamanlarda ve farklı coğrafyalarda ardarda yer almış uygarlıkların, günümüze gelebilmiş örneklerinin korunması gerektiğinin toplumun her kesimi için ne anlam taşıdığıın irdelenmesi ve koruma bilincinin hangi düzeyde olduğunu belirlenmesi, bugüne kadar bu konuda yapılanları ve yapılmayanları değerlendirerek bir sonuç elde etmek.

Türkiye'de bu güne kadar kültür ve doğa varlıklarının korunmasında, genelde, bireysel tutum ve davranışlar ön plana çıkmaktadır. Kurumsal ve organize koruma eylemleri az sayıda görülmekte ve sonuçları tatmin edici olmamakta, bazen de tahrip edici sonuçlar doğurmaktadır.

Çözümler düşünüldüğünde akla ilk olarak eğitim gelmektedir. Yüksek eğitim kurumlarında, spesifik eğitimin yanı sıra farklı eğitimlerde de, örneğin, hukuk, ekonomi ve bütün mühendislik dallarında korumaya yer verilmesi gerekmektedir. Koruma eğitimi, toplumun genel eğitiminin içinde yer almalıdır.

Çalışmalar süresince "neden elli yıl?" sorusu gündeme gelmiştir. Elli yılın belli bir olayın başlangıç tarihi olduğu söylenemez. Ancak, Türkiye'de kültür ve doğa varlıklarının korunması olayı son elli yıldır yasal bir süreç içinde süregelmektedir. Bu nedenle sempozyumu düzenleme kurulları bu başlığı benimsemişlerdir.

Bu kitabı sunarken işaret etmek istediğim bir başka husus ise başta İstanbul olmak üzere, bazı tarihi kentlerimizin bünyelerinde barındırdıkları tarihi, kültürel, sanatsal ve izlenim değerlerinin tehdit altında bulunmalarıdır. Parasal olanakların çok büyük boyutlara eriştiği ortamlarda, o kenti kent yapan kültürel ve tarihi değerlerin göz ardı edilmesi buna karşın kentin silüetini, yaşamının akışını olumsuz yönde etkileyecek, yüzyıllardır süregelen yöresel dokusunu bozacak; ayrıca sosyal ayrımı belirginleştirecek girişimlere başlanması endişe vericidir.

Yukarıda sadece birkaçı, kısaca değinilen konulara daha başkaları da eklenebilir. Ülkemizdeki koruma olayının eğitimden başlayıp karar aşamasına ve uygulamasına kadar yaşanan sürecin yeni bir yüzyılın başlangıcında bir değerlendirilmesinin uzmanlar ve bu konuya gönül verenlerce bu sempozyum içinde yapılacağına inanıyorum.

Kitap içinde yayınlanan bildirimler büyük ölçüde bu konuya değinmişlerdir. Sempozyuma gelen bildiri sayısı 83 adet olup bunların 33 adedi konu ile doğrudan ilgili olmaları nedeni ile kitapta yer almışlardır. Bizlere gelen bütün bildirimler ayrı ayrı değer taşımakta idiler, ne var ki sempozyum teması dışında olanlara bu kitapta üzülmekle yer veremedik. Basılacak bildirimlerin seçiminde özenle çalışan, başta Üniversitemizden emekli olmasına rağmen bizlere katılan hocamız Prof. Dr. Halûk SEZGİN'e, Bilimsel Danışma Kurulu'na, Düzenleme Kurulu'na, Sempozyum Sekreteriyasına ve son olarak özellikle maddi ve manevi desteğini gördüğümüz Üniversitemiz Rektörlüğü'ne teşekkür eder, gelecekte, kültür ve doğa varlıklarımızın gerektiği gibi korunacağı bir ortam oluşmasına katkıda bulunacağını umarak, bu kitabı sayın okurların istifadesine sunarım.

\* Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Dekanı -  
Mimarlık Bölümü Restorasyon Ana Bilim Dalı Başkanı

## 17 Kasım 2005

### AÇILIŞ KONUŞMALAR

- 10.00- 10.10 Prof. Dr. İlgi AŞKUN / MSGSÜ Mimarlık Fakültesi Dekanı
- 10.10- 10.20 Prof. Dr. İsmet Vildan ALPTEKİN / MSGSÜ Rektörü

### ÇAĞRILI BİLDİRİLER

- 10.25- 10.45 Prof.hc.Dr. Haluk SEZGİN / Maltepe Üniversitesi
- 10.50- 11.10 Doç. Dr. Can BINAN / Yıldız Teknik Üniversitesi - İstanbul III numaralı KTYKKB Bşk
- 11.15- 11.35 Prof. Dr. Zeynep AHUNBAY / İstanbul Teknik Üniversitesi - İCOMOS Türkiye Milli Komitesi Eski Başkanı
- 11.40- 12.00 Oktay EKİNCİ / TMMOB Mimarlar Odası
- 12.05-12.30 Dr.Sinan GENİM / Marmara Üniversitesi - TAÇ Vakfı

12.30- 13.30 Ara

### BİLDİRİLER

1. OTURUM
- Oturum Başkanı Prof.hc.Dr. Haluk SEZGİN
- 13.30- 13.50 Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Mevzuatındaki Son düzenlemeler Emre MADRAN / Orta Doğu Teknik Üniversitesi
- 13.55-14.15 Türkiye'deki Endüstri Mirasının Korunması ve Yeniden İşlevlendirilmesi için "Türkiye Endüstri Mirası Tüzüğü" önerisi T. Gül KÖKSAL
- 14.20-14.40 Kültürel Mirasın Korunmasında Eğitimsel Yaklaşımlar Mücahit YILDIRIM / Dicle Üniversitesi
- 14.45-15.05 Avrupa Birliğine Giriş Sürecinde Türkiye'de Güzel Sanatlar Fakültelerinde Koruma Eğitiminin Gerekliliği ve Önemi Abbase Sultan KARAOĞLU / Atatürk Üniversitesi
- Celal KÜÇÜK, Mine YAR
- 15.05-15.20 Ara

### 2. OTURUM

- Oturum Başkanı Prof. Dr.Nur AKIN
- 15.20-15.40 Türkiye'deki Tarihi Köprülerin Onarımı Vaci MERT, Halide SERT, Tuncay AKBULLUT / Karayolları Genel Müdürlüğü
- 15.45- 16.05 Yersel Fotoğrafometri Yönteminin Koruma Projelerine Getirdiği Yenilikler Osman Nuri DÜLGERLER, Murat YAKAR, Armağan GÜLEÇ / Selçuk Üniversitesi
- 16.10- 16.30 Küçük Ayasofya Camisi - Sergius ve Bacchus Kilisesi- Yapılan Çalışmalar Görün ARUN / Yıldız Teknik Üniversitesi
- 16.35- 16.55 Koruma Uygulamalarında Uyum ve Dayanıklılık Tanımları: Yapının Tahribatsız Yöntemlere Analizi ve Malzeme Araştırmaları Emine N. Caner SALTİK / Ortadoğu Teknik Üniversitesi

### 18 Kasım 2005

### II. GÜN

### 3. OTURUM

- Oturum Başkanı Prof. Dr. Özer ERENMAN
- 10.00-10.20 Cumhuriyet Dönemi Mimarî Mirasının Korunması: Tanım, Kapsam ve Öneriler Ebru Omay POLAT, Cengiz CAN / Yıldız Teknik Üniversitesi
- 10.25-10.45 Değişimin Eşiğinde : GÖKÇEADA Mürat ŞAHİN, Ece CEYLAN / Yeditepe Üniversitesi
- 10.50-11.10 Bursa'nın Kültürel ve Tarihi Mirasının Korunma(ma)sında Yapılmış Koruma Planlarının Keifisi Ümmehan ALPTEKİN / Bursa Kültür ve Tabiat Varlıkları Koruma Bölge Müd. Tuna YILDIZ / Osmangazi Belediyesi
- 11.10 – 11.25 Ara

### 4. OTURUM

- Oturum Başkanı Prof. Dr. İsmet AĞARYILMAZ
- 11.25-11.45 Sürdürülebilir Kalkınma İçin Kültürel Mirasın Korunması: Bir Sosyal Riski Azaltma Projesi Örneği, Seferhisar-Izmir, 2004. Saadet GÜNER, Aytaç GÜNER, Ali Kazım ÖZ / Dokuz Eylül Üniversitesi

11.50-12.10 Dönüşme Başkısı Altındaki Tarihi Kent Merkezlerinde Koruma Sorunu: Diyarbakır Sur içi örneği. Türkmen KEJANLI / Dicle Üniversitesi, İbrahim DİNÇER / Yıldız Teknik Üniversitesi

12.15-12.35 Tarihi Binalarda Uygulama ve Koru(ma)ma Sorunları Gonca BÜYÜKMIHÇI, Hale KOZLU / Erciyes Üniversitesi

Ara

### 5. OTURUM

- Oturum Başkanı Prof. Dr. Aykut KARAMAN
- 13.30- 13.50 İzmir Agorası -Batı Stoa Restorasyonlarının Değerlendirilmesi Funda YAKA, Başak İPEKÖGLÜ/ İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü/ Didier LAROCHE / Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü
- 13.55- 14.15 İhlara Özel Çevre Koruma Bölgesinin Planlama Sürecinde; Yerleşim Dokusu ve Mimari Karakter. Ömer GÜLKAL / Özel Çevre Koruma Kurumu/ Ankara
- 14.20- 14.40 Türkiye'de Doğa Koruma Yapısı ve Biyolojik Çeşitliliğin Korunması Meriye ATIK, Osman KARAGÜZEL, Veli ORTAÇEŞME / Akdeniz Üniversitesi
- Ara
- 14.45- 15.05
- 15.10 PANEL

## İÇİNDEKİLER

### EDİTÖRDEN

Prof. Dr. İlgi Aşkun - M.S.G.S.Ü. Mimarlık Fakültesi Dekanı

I

### PROGRAM

II

### İÇİNDEKİLER

III

### TEMATİK AÇIKLAMA

VI

### ÇAĞRILI BİLDİRİLER

XXI. YÜZYIL BAŞINDA TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIKLARININ KORUMASI  
KAVRAMININ GELİŞİMİ DÜNYA'DAKİ VE TÜRKİYE' DEKİ  
SONUÇLARI

**Halûk Sezgin** – Maltepe Üniversitesi

1

MİMARİ KORUMA KONUSUNDA GÜNCEL TARTIŞMANIN ULUSLARARASI  
BOYUTLARI ÜZERİNE GÖZLEMLER VE TÜRKİYE

**Can Binan** - İstanbul III numaralı KTVKKB Bşk

7

DOĞAL VE KÜLTÜREL MİRASI KORUMA ALANINDA GEÇERLİ ULUSLARARASI  
BELGELERİN TÜRKİYE'DEKİ UYGULAMALARA YANSIMALARI

**Zeynep Ahunbay.**-ICOMOS Türkiye Milli Komitesi Eski Başkanı

9

MİMARLAR ODASI VE KORUMA

**Oktay Ekinci** – TMMOB Mimarlar Odası

25

KORUMA KÜLTÜRÜ ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

**Sinan Genim** – TAÇ Vakfı

33

### BİLDİRİLER

KÜÇÜK AYASOFYA CAMİSİ - SERGIUS VE BACHUS KİLİSESİ -  
YAPILAN ÇALIŞMALAR

**Görun Arun**

41

KORUMADA VARILAN SON NOKTA-BAŞKALAŞMA

**Ümmühan Alptekin**

51

BURSA'NIN KÜLTÜREL VE TARİHİ MİRASININ

KORUNMA(MA)SINDA YAPILMIŞ KORUMA PLANLARININ KATKISI

**Ümmühan Alptekin, Tuna Yıldız**

57

TÜRKİYE'DE DOĞA KORUMA YAPISI VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİĞİN  
KORUNMASI

**Meryem Atik, Osman Karagüzel, Veli Ortaçesme**

63

KORUMADA ÇEVRE EĞİTİMİ

**Meryem Atik, Aygül Toksöz**

73

KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASI KONUSUNDA GENEL  
YAKLAŞIMLAR VE YAŞANAN SORUNLAR

**Özlem Köprülü Bağbancı**

83

KENTSEL SİT ALANLARININ KORUNMASINA DÖNÜK PLANLAMA  
YAKLAŞIMLARI, BU YAKLAŞIMLARDA TASARIMCININ KONUMU

**İbrahim Bakır, Sami Kalfaoğlu**

91

KAPALIÇARŞI ÇEVRESİNDEKİ TİCARET HANLARI VE GÜNÜMÜZDEKİ KORUMA DURUMLARI <b>Gülhan Benli</b>	101
TARİHİ BİNALARDA UYGULAMA VE KORU(MA)MA SORUNLARI <b>Gonca Büyükmhçı, Hale Kozlu</b>	109
KORUMA EĞİTİMİNDE ALTERNATİF BİR ETKİLEŞİM MODELİNE DOĞRU <b>Murat Çetin</b>	119
DIYARBAKIR'DA KORUMA ÇALIŞMALARI, UYGULAMA SORUNLARI VE ÖNERİLER <b>Neslihan Dalkılıç, Meral Halifeoğlu</b>	127
YERSEL FOTOGRAMETRİ YÖNTEMİNİN KORUMA PROJELERİNE GETİRDİĞİ YENİLİKLER <b>Osman Nuri Dülgerler, Murat Yakar, Armağan Güleç</b>	135
ZAMAN-MEKAN VE ÇELİŞKİLER BAĞLAMINDA KORUMA <b>Senem Doyduk</b>	143
TARİHSEL ÇEVRE İÇİNDE YENİ YAPI VE DOKUNMA KORKUSU <b>Emre Ergül, Oya Saf</b>	147
2003-2005 DÖNEMİNDE GERÇEKLEŞTİRİLEN YENİ YASAL DÜZENLEMELER VE "KORUMA ALANINA" ETKİLERİ: BİR ÖN DEĞERLENDİRME <b>Neriman Şahin Güçhan, Esra Kurul</b>	159
IHLARA ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİNİN PLANLAMA SÜRECİNDE; YERLEŞİM DOKUSU VE MİMARİ KARAKTER <b>Ömer Gülkal</b>	169
SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA İÇİN KÜLTÜREL MİRAS KORUMASI: BİR SOSYAL RİSKİ AZALTMA PROJESİ ÖRNEĞİ: SEFERİHİSAR-İZMİR, 2004 <b>Saadet Güner, Aytaç Güner, Ali Kazım Öz</b>	179
AVRUPA BİRLİĞİNE GİRİŞ SÜRECİNDE TÜRKİYE'DE GÜZEL SANATLAR FAKÜLTELERİNDE KORUMA EĞİTİMİNİN GEREKLİLİĞİ VE ÖNEMİ <b>Abbase Sultan Karaoğlu, Celal Küçük, Mine Yar</b>	189
KORUMA PLANLAMASINDA GEÇİŞ DÖNEMİ YAPILAŞMA KOŞULLARI İLE KORUMA AMAÇLI İMAR PLANLARI İLİŞKİSİNİN KURULMASI VE YENİ (5226 SAYILI) YASA ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ <b>Hülagü Kaplan, Murat Öztürk</b>	195
DÖNÜŞME BASKISI ALTINDAKİ TARİHİ KENT MERKEZLERİNDE KORUMA SORUNU: DİYARBAKIR SUR İÇİ ÖRNEĞİ <b>Türkan Kejanlı, İclal Dinçer</b>	207
TÜRKİYEDEKİ ENDÜSTRİ MİRASININ KORUNMASI VE YENİDEN İŞLEVLENDİRİLMESİ İÇİN " TÜRKİYE ENDÜSTRİ MİRASI TÜZÜĞÜ" ÖNERİSİ <b>T. Gül Köksal</b>	217

TÜRKİYE'DE TABİAT VARLIKLARININ KORUNMASI KONUSUNDA YAŞANAN YASAL VE YÖNETSEL SORUNLAR İLE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ <b>Banu Öztürk Kurtaslan</b>	229
DÜNYADAKİ SİYASİ, POLİTİK VE SOSYO-EKONOMİK GELİŞMELERİN KORUMACILIK KAVRAMINA ETKİSİ <b>Celal Küçük, Mine Yar</b>	237
KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA MEVZUATINDAKİ SON DÜZENLEMELER <b>Emre Madran</b>	245
TÜRKİYE'DEKİ TARİHİ KÖPRÜLERİN ONARIMI <b>Vacip Mert, Halide Sert, Tuncay Akbulut – Karayolları Genel Müdürlüğü</b>	255
TARİHİ KENTSEL ALANLARIN KORUNMASINDA "SÜRDÜRÜLEBİLİR CANLANDIRMA" YAKLAŞIMI <b>Beser Oktay, Şebnem Önal Hoşkara</b>	269
DEĞİŞİM SÜRECİNDE KENTSEL KORUMANIN GEREKLİLİĞİ- DEREVENK VADİSİ YERLEŞMELERİ <b>Fusun Kocatürk Özcan, Neşe Yılmaz</b>	277
CUMHURİYET DÖNEMİ MİMARİ MİRASININ KORUNMASI: TANIM, KAPSAM VE SORUNLAR <b>Ebru Omay Polat, Cengiz Can</b>	283
KORUMA UYGULAMALARINDA UYUM VE DAYANIKLILIK TANIMLARI: YAPININ TAHRİBATSIZ YÖNTEMLERLE ANALİZİ VE MALZEME ARAŞTIRMALARI <b>Emine N. Caner Saltık</b>	293
DEĞİŞİMİN EŞİĞİNDE : GÖKÇEADA <b>Murat Şahin, Ece Ceylan</b>	307
İZMİR AGORASI -BATI STOA RESTORASYONLARININ DEĞERLENDİRMESİ <b>Funda Yaka, Başak İpekoğlu, Didier Laroche</b>	317
KONYA'DAKİ MEDRESE YAPILARININ YENİDEN KULLANIMLARININ ULUSLARARASI TÜZÜKLER İLE KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARI KORUMA YÜKSEK KURULU İLKE KARARLARINA UYGUNLUĞU BAĞLAMINDA İNCELENMESİ <b>Esra Yıldız, Bahtiyar Eroğlu</b>	329
KÜLTÜREL MİRASIN KORUNMASINDA EĞİTİMSEL YAKLAŞIMLAR <b>Mücahit Yıldırım</b>	339

# TARİHSEL ÇEVRE İÇİNDE YENİ YAPI VE DOKUNMA KORKUSU

Emre ERGÜL\*

Oya SAF\*\*

## ABSTRACT

Architectural practice up to now has been a problematic way of relation with historical background in terms of new buildings in old settlements. Re-using the character of elevation typology of an historical building has been satisfied most of the designers. Carrying the dimensions and proportions or the sense of rhythm or the slablines and skylines of the existing building on the newly designed one were some methods of the approach. It is believed that the issue 'Being with Harmony' is provided by the way of having similarities with the old one. In this way, building elements such as columns, mouldings and jambs as metaphors and fetish objects, materials such as stone, wood and Spanish tiles as decorative pieces were commonly used for new designs. From this starting point, the article firstly tries to put a critical view and classification on the practice and then evaluates two new exceptional projects.

## 1. GİRİŞ

Türkiye'deki mimarlık pratiğinin bugüne dek tarihi çevre içinde yeni yapı uygulamaları açısından olumlu bir sicile sahip olduğu pek de söylenemez. Geniş sayılabilecek bir uygulama alanı içinde pek çok tasarımcı cephe tipolojisi üzerinden mevcut tarihsel yapı ile benzerlikler kurmakla ve ondan izler yakalamakla yetinmiştir. Bu eğilimle örneğin, mevcut yapının açıklık ölçüleri ve oranları kullanılmış, ritim duygusu sürdürülmüş, gabari hattına uyulmuş ve kat hizaları vurgulanmıştır. Üstelik, bu türden benzeşimler yoluyla o çok sözü edilen 'Uyum İçinde Olma' şartının sağlandığı düşünülmüştür. Pek çok tasarımcı ise metaforlaştırılmış yapı elemanlarına sarılmıştır. Uyum arayışı ile özellikle taş, ahşap ve alaturka kiremit gibi malzemelerin parçalı dokusunun bir sahne dekoru gibi kullanıldığını, aynı dekorun diğer parçalarından olan sövelere, silmelere ve profillere sığındığını biliyoruz. Bu yolda bir fetiş objeye dönüştürülen Osmanlı Evi'nin çıkması da iç mekanın uzanımından çok kütleyle yapılandırılmış bir eleman gibi algılanmış ve bu eleman yeni yapının tarihsel çevre ile ilişkisini meşrulaştırmak için bir araç olarak kullanılmıştır. Reflekte yüzeyler yoluyla mevcut çevreye nötr kalmak gibi yaklaşımlar da vardır. Ancak çok denenen ve artık oldukça sıradanlaşan bu türden yaklaşımlarda da yeni yapının çevresine söyleyebileceği tek söz, mevcut olanı yansıtmaktan ibarettir.

## 2. GENEL DEĞERLENDİRME VE KATEGORİZASYON

Yukarıdaki girişin içerdiği konsantrasyon pesimist eleştirinin somutlaştırılması için bir kategorizasyon yapmak gerekiyor. Bu kategorizasyon bugüne kadar tarihsel çevre içinde yapılmış yeni yapılardan oluşan bir örneklem alanının neredeyse tümünü doğal olarak barındırmak zorundadır. Diğer taraftan bu yazının kapsamında her kategori için ancak birkaç örneğin verilmesi mümkün olmuştur. Örnekler, mimarının tasarım yaklaşımındaki benzerlikler ve farklılaşmalar üzerinden kategorize edilmiştir. Bir yapının gerçekleşme sürecinde, o yapının biçimlenmesini belirleyen finans kaynağının tipi, yerin koşulları, bürokratik sınırlandırmalar,

\* Yrd. Doç. Dr. Yüksek Teknoloji Enstitüsü Mimarlık Fakültesi, İzmir

\*\* Y. Mimar, Yüksek Teknoloji Enstitüsü Mimarlık Fakültesi, İzmir



binanın programı ve yapım koşulları gibi girdiler değerlendirme dışı bırakılmıştır. Bu girdilerin yapının tasarımcısı tarafından çoğu kez sonuçlarından memnun olunmayan bir çalışmanın mazeretleri olarak sunulduğunu da biliyoruz. Böyle bir durumda tasarımcının yapmak isteyip de yapamadıklarını anlatan bir meşrulaşma arayışı öne çıkmakta ve eleştiri olanağı da büyük ölçüde ortadan kalkmaktadır. Tasarımcının tipik yakınmalar öne sürerek bu alandaki sorumluluğunu terk etmesi beklenemez. Bu yüzden bu çalışma tasarımcı tavrının sınırları içinde kalan bir yol izlemeyi tercih etmiştir. Çünkü, tarihsel çevre içinde yeni yapı konusundaki olumsuz sicili oluşturan klişelerin, önyargıların ve sansürün temizlenmesi önce tasarımcıda başlayabilir. Ayrıca burada her ne kadar Türkiye'deki mimarlık pratiğinin sicili sözkonusu edildiyse de, bugüne kadarki ülke dışı örneklerin bizden çok da farklı ve ileri bir noktada durmadığını belirtmekte yarar var. Aşağıdaki kategorizasyonda pek çok ülke dışı örneğin de yer aldığı görülecektir. Reflekte Edici Yüzeyler Oluşturma, Sağır Yüzeyler Oluşturma, Motifin Tekrarı, Yapı Elemanlarının Metaforlaştırılması, Malzeme Üzerinden İlişki Kurma, Mevcut Yapıların İzlerini Sürme, Modüler Tekrar Yoluyla İlişki Kurma, Ritmin Sürdürülmesi ve Ön Cephenin Bir Dekor Olarak Sahnelenmesi'nden oluşan sekiz ayrı kategori oluşturulmuştur.

**2.1. Reflekte Edici Yüzeyler Oluşturma:** Geniş cam yüzeylerin çevresini reflekte ettiği uygulamalardan biri olan Macaristan'ın Budapeşte kentinde, 1995-1998 yılları arasında inşa edilen, Erick Van Egeraat'ın tasarladığı Banka Binası örnek olarak gösterilebilir (Şekil 1.1.). Bu konudaki bir diğer örnek Fransa'nın Lille kentinde Ibos & Vitart tarafından tasarlanan Sanat Galerisi yapısıdır (Şekil 1.2.). Ricardo Bofill'in 1988-1989 yılları arasında inşa edilen Rochas şirketine ait Ofis Binalarında da reflekte yüzeyler oluşturmak, mevcut tarihsel binaların oranlarının yeni yapının cephesinde de kullanılması ve güçlü bir ritm duygusu göze çarpan özelliklerdir. Cam yüzey nötr bir etki yaratmak için kullanılmıştır (Şekil 1.3.). Paris'te Armstrong tarafından tasarlanan Kültür Merkezi de bu tasarım tavrının örneklerinden biridir (Şekil 1.4.).

**2.2. Sağır Yüzeyler Oluşturma:** Bu uygulamaya Santiago de Compostela'da Alvaro Siza tarafından tasarlanan Galician Modern Sanat Merkezi yapısı örnek olarak gösterilebilir (Şekil 1.5.). Bir diğer örnek İskoçya'nın Edinburgh kentinde Londra'lı mimarlar Benson & Forsyth tarafından tasarlanan İskoçya Müze binasıdır (Şekil 1.6.). Colin St John Wilson tarafından tasarlanan Londra'daki British Library binasında da nötr etki yaratma eğilimi sağır yüzeylerle sağlanmıştır (Şekil 1.7.).

**2.3. Motifin Tekrarı:** Cephede, bir motifin tekrarı ile oluşturulan yüzey dokusu tarihsel çevre ile uyum sağlamaya çalışmanın bir yolu olarak kullanılmıştır. Bu tür uygulamalardan biri olarak 1990 yılında İspanya'nın San Sebastian kentinde Rafael Moneo tarafından tasarlanan Konser Salonu ve Kongre Merkezi yapısı, örnek olarak gösterilebilir (Şekil 1.8.).

**2.4. Yapı Elemanlarının Metaforlaştırılması ve Analogiler:** Ülkemizde özellikle 80'lerin ikinci yarısından başlayarak sıkça karşılaştığımız bu yaklaşıma ilk örnek Haydar Karabey'in İstanbul Nişantaşı'nda tasarladığı Reklamevi binasıdır. Kent içinde ve bitişik düzenin egemen olduğu bir bölgede konumlanan yapının yüzeyine pek çok eleman özellikle yerleştirilmiştir. Biri yarım bırakılmış iki sütun strüktürel içeriğinden boşaltılarak birer ikona dönüştürülmüştür. Arada kesintiye uğrayan çatı silmesi ile birlikte üç, dört ve beşinci katların kaplandığı ve sokağa dış atarak çıkma izlenimi verdiği cephedeki anlatımın tüm elemanları, mevcut tarihsel çevredeki yapı elemanı repertuarını oluşturan parçaların metaforlaştırılmış halidir (Şekil 1.9.). Emre Arolat'ın İzmir'deki Vakıflar Bankası Ege Bölge Müdürlüğü binasında da ilk iki katın taş kaplaması ile oluşturulan kaide etkisi ve özellikle sütun başlıklarındaki detaylar çarpıcıdır. Ancak bu kez metaforlaştırılmış bir yapı elemanı olarak sütun başlığı, çevredeki çoğu 1. Ulusal Mimarlık Dönemi ürünü olan tarihsel yapılardan değil Michael Graves'in Mısır coğrafyasını merkezine alan repertuarından ithal edilmiştir (Şekil 1.10.). Bir başka örnek Merih Karaaslan'ın Kapadokya'daki Peritower Otelidir. Burada da pencereleri çerçeveleyen sövelerin ve daha da çok peri bacaları analogisinin baskın olduğu bir kompozisyon sözkonusudur (Şekil 1.11.). 80'lerden başlayarak dünyada olduğu gibi Türkiye'de de oldukça şiddetli esen postmodernizm rüzgarının açtığı imgeler ve analogiler pazarındaki en çarpıcı örnekler bir yarışmanın projelerinde ortaya çıkar. 1989 yılının Mart ayında açılan Expo 92 Dünya Sergisi Türkiye Pavyonu Mimari Proje Yarışması'nın kazanan bazı projeleri bu açıdan ilginçtir. Proje alanı geniş bir fiziksel bağlam içinde bakılırsa Doğu-Batı karşılaşmasının İspanya cephesini oluşturan

birikimli bir tarihsel çevre içindedir. Ancak konu gereği doğal olarak pek çok proje Türkiye coğrafyasının tortusunu kullanmıştır. Birkaç proje bu tortu içinden bir elemanı, kubbeyi doğrudan çekip çıkarır. Yatman ekibinin projesinde ana eleman olan çeyrek kubbedir (Şekil 1.12.). Gençata ekibinde ise farklı büyüklüklerdeki ve yüksekliklerdeki kubbe parçalarından oluşan kompozisyon kubbe metaforunun ulaştığı uç örneklerden biridir (Şekil 1.13.). Özgür Ecevit'in taç kapı (Şekil 1.14.) ve Şaziment Arolat'ın türbe seçimleri de aynı tavrın ürünleridir (Şekil 1.15.). Karaaslan ekibinin projesinde ise kompozisyonda, türbe ve çeyrek kubbenin yanısıra minare de vardır. Bu tavır bir yapı tipinin kökeni olarak düşünülen coğrafyanın tarihsel birikimine sadece bir nesnelere dünyası olarak bakmakta ve tarihsel olanı kendi güncel yaşamının olağan bir parçası olarak görmekten çok onu bir teşhir objesi olarak kabullenmektedir (Şekil 1.16.). Öte yandan faturanın tamamını da tasarımcıya çıkartmamak için hemen burada belirtmek gerekir ki, tarihsel olan ile kurulan problemlili ilişkinin temelinde özerk bireylerin de kolaylıkla aşamayacağı bir toplumsal zemin var. Üstelik, projeleri eleştiri kapsamına alınan bu mimarlar da bugün artık dinmekte olan bu rüzgarın etkisinden sıyrılmış görünüyorlar.

**2.5. Malzeme Üzerinden İlişki Kurma:** Mevcut tarihsel çevrede daha önce kullanılmış olan malzemelerle benzeşim kuran pek çok örnek bu kategoriye dahil edilmiştir. Wright ekibinin Londra'da tasarladığı ve 1997 yılında inşa edilen Kütüphane ve Arşiv yapısı bu türden bir yaklaşımın ürünüdür (Şekil 1.9.).

**2.6. Mevcut Yapıların İzlerini Sürme (Kat Hizaları, Çatı, Gabari):** Bu kategorideki örnekler, gabari hattının ya da çatı eğiminin izlenmesi yoluyla mevcut tarihsel yapının izlerini sürerek uyum sağlamayı amaçlamaktadır. Herzog & De Meuron tarafından Almanya'nın Duisburg kentinde tasarlanan Sanat Müzesi yapısı bu tür bir yaklaşıma örnek olarak gösterilebilir. Bu yapı, malzeme üzerinden ilişki kurarak da tarihi dokuya uyum aramaktadır (Şekil 1.10.).

**2.7. Modüler Tekrar Yoluyla İlişki Kurma, Ritmin Sürdürülmesi:** Bu yaklaşımda O.M. Ungers & Stefan Viehts tarafından Köln'de tasarlanan ve 1996-2001 yılları arasında inşa edilen Wallraf Richartz Müzesi, özellikle modülün sürdürülmesine örnek olarak gösterilebilir (Şekil 1.11.). Karşısındaki yapının modüler tekrarını izleyen, ritm ve modüler benzeşim yoluyla dokuyla ilişki kuran bir başka yaklaşım ise 1985-1991 yılları arasında Paris'te Henri & Bruno Gaudin tarafından tasarlanan Belediye Ofisleridir (Şekil 1.12.). Cephedeki boşlukların oluşturduğu düşey ve yatay birim tekrarını kullanarak mevcut çevre ile oransal benzeşimler kuran ve dokunun devamlılığını hedefleyen bir diğer örnek de Berlin kentinde Max Dudler, Martin Langer ve Simeon Heinzl tarafından tasarlanan Ulaşım Bakanlığı binasıdır (Şekil 1.13.). Hamburg'da Alsop & Störmer tarafından tasarlanan ofis binaları da ritmin sürdürülmesi yaklaşımı içinde değerlendirilebilir. (Şekil 1.14.).

**2.8. Ön Cephenin Bir Dekor Olarak Sahnelenmesi:** Mevcut tarihsel yapının sadece cephesinin aynen korunduğu, arkasına ve üzerine yeni yapının yerleştiği, böylelikle de cephenin dekorlaştırıldığı bu yaklaşım ile pek çok yerde ve özellikle de Türkiye'de sıklıkla karşılaşmak mümkün olabilmektedir. Fransa'da Area & Alain Sarfati tarafından tasarlanan Miscela Tiyatrosu bu yaklaşıma örnek olarak gösterilebilir (Şekil 1.15.).

Kimisi görece daha derinlikli bir soyutlama düzleminde tasarlanmış ama pek çoğu da tarihsel stok ile yüzeysel ilişkiler kuran bu yaklaşımların hemen tümünde varolan bir korkudan genel olarak sözedebiliriz. Bu da tarihsel nesneye dokunma korkusudur. Kutsanmış geçmişin nesnesi, hemen daima ellenmemesi ve incitilmemesi gereken bir sergi objesi olarak görülmüştür. Korumanın ardında yatan hassas psikoloji biraz da bundan kaynaklanıyor olmalıdır. Öte yandan, 'Tarihle Birlikte Yaşamak' bu dokunma korkusuna karşıt bir kavramdır. Tarihsel olan, bugüne maledilecek bir nesne ise eğer, ona dokunmamak bir yana, onu, değiştirmeyi ve dönüştürmeyi de içeren bir sürece dahil etmek gerekir. Tarihsel nesne ancak böylelikle içselleştirilebilmeye açık hale gelir. Bu açıdan yaklaşıldığında, her ikisi de Almanya'dan iki aykırı örneğin incelenmesi konuyu daha da somutlaştıracaktır. Örneklerden biri Prof. Günther Domenig'in 1999'da kazandığı bir yarışma projesi olan Nürnberg Dökümantasyon Merkezidir. Diğeri de Prof. Gerald Staib'in 1997'de kazandığı yine bir yarışma projesi olan Pforzheim'daki Belediye Binasıdır.

### 3. NURNBERG DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Nürnberg, Alman tarihi açısından sürekli hesaplaşılan bir dönemin simgesi gibidir. Hitler, 1933'de Hidenburg tarafından bu kentte başbakanlığa atanmıştır. 1935'de ırkçı Nürnberg yasaları bu kentte ilan edilmiş ve İkinci Dünya Savaşı sonrasında savaş suçlularının yargılandığı Nürnberg Mahkemeleri yine bu kentte yer almıştır. Dökümantasyon Merkezi'nin de içinde bulunduğu Kongre Merkezi ve çevresi, 1933 Zafer Mitingi ve 1938 Büyük Almanya Toplantısı ile öne çıkar. Bu dönemde her Eylül ayında tekrarlanan ve yaklaşık 500.000 kişinin katıldığı büyük ölçekli propoganda şovları gerçekleştirilir. Hitler'in 1933 deklarasyonu ile Nürnberg, Nazi Parti Mitingleri Kenti olarak ilan edilir ve burada Nasyonel Sosyalist toplulukların bir araya gelmesine olanak sağlayan açık alanlarla birlikte anıtsal yapılar yapılmasına karar verilir. 1934 yılında Albert Speer Nazi Parti Miting Alanlarının geniş kapsamlı planlaması amacıyla görevlendirilir. Speer tarafından planlanan 11 kilometrekarelik alandan günümüze kalanlar yaklaşık 4 kilometrekarelik bir alanı kapsamaktadır. Bölgede Kongre Salonu, Miting Alanı, Kışla, Anıt Salon, Alman Stadyumu, Büyük Yol, Zeplin Alanı ve Tribünleri, Askeri Yürüyüş Alanları, Katılımcı Kampları gibi birçok bina ve alan inşa edilmiş, mevcut olanları ise yapılan eklerle görkemli bir hale getirilmiştir (Şekil 3.1.). Görkemin vurgulanması amacı ile özellikle cephelerde granit kaplama kullanılmış ve çok büyük miktarlarda ihtiyaç duyulan bu malzemenin temini için özel bir fabrika kurulmuştur ([http://www.nuernberg.de/tourismus/rundgaenge/reichsparteitagsgelaende/e/e\\_rundgang\\_frame\\_rpg.html](http://www.nuernberg.de/tourismus/rundgaenge/reichsparteitagsgelaende/e/e_rundgang_frame_rpg.html) [16 Haziran 2005]). Binaların büyük bir çoğunluğu uzun süren inşa süreci sırasında çıkan ikinci dünya savaşı nedeniyle yarım kalmış, savaş sonrasında ise bazı onarımlar ve değişimler geçirmiştir. Miting alanındaki en önemli yapı Ludwig ve Franz Ruff tarafından tasarlanan Kongre Salonu'dur (Şekil 3.2.). 300x300 metre boyutları ve 40 metre yüksekliği ile alanın en büyük yapısı olan Kongre Salonunun yapımı 1935'te başlamıştır. Roma Colloseum'unun bir benzeri olarak tasarlanan yapının geniş iç boşluğu 170 metre genişliğinde ve 160 metre uzunluğundadır ([http://www.museen.nuernberg.de/english/reichsparteitag\\_e/index\\_reichsparteitag\\_e.html](http://www.museen.nuernberg.de/english/reichsparteitag_e/index_reichsparteitag_e.html) [16 Haziran 2005]). At nalı biçimindeki planimetrisinin iki bitim noktasında iç avlulu birer görece küçük yapı yer almaktadır. Kalın dilimli granit kaplamalardan oluşan cephesine karşılık tuğla ve betondan oluşan kompozit bir taşıyıcı sisteme sahiptir. Salon en az 50.000 izleyicisi olan Nazi Parti Kongrelerinin merkezi olarak tasarlanmıştır. Kongre Salonu'nun diğer binalardan daha büyük olması, kendini öne çıkarması, dünyadaki en büyük salon olması Hitler'in isteğidir ([http://www.nuernberg.de/tourismus/rundgaenge/reichsparteitagsgelaende/e/e\\_rundgang\\_frame\\_rpg.html](http://www.nuernberg.de/tourismus/rundgaenge/reichsparteitagsgelaende/e/e_rundgang_frame_rpg.html) [16 Haziran 2005]). Dev üst örtüsüne pencereler açılması, böylelikle ışığın iç mekanda dramatik bir etki yaratması amaçlanmıştır (Şekil 3.3.). Ancak üst örtüsü ve salonu yapılamamıştır. Bugün depo olarak kullanılan bina birçok kurum ve derneğe hizmet vermekte, bir bölümü ile Miting Alanı Dokümantasyon Merkezi işlevini üstlenmektedir.

Dökümantasyon Merkezi projesi, Kongre Salonunun kuzey bitim noktasında yeni bir sergi mekanı olarak tasarlanmıştır. 1988 de Nürnberg kent yönetimi, açtığı yarışma ile sadece eski salonu yeniden düzenlemek değil, kötü geçmiş ile hesaplaşmak ve Nasyonel Sosyalist Mimarlığı değil yerindeyse vurmak istemiştir. İktidar gösterisinin başlangıcına ve askeri senaryolar içeren kitlesel şovlara işaret eden mevcut bina tam bir hatırlatma anıtıdır. Dökümantasyon Merkezi Sergisini barındıracak düzenleme kullanacağı malzeme ve biçimi ile göze çarpmalı, hissedilmeli ve somut olmalıdır. İhtiyaç programı üç ana parçadan oluşmaktadır. Dökümantasyon merkezi ve sergi salonu, karşılama bölgesi, öğrenme ve araştırma forumu (Wettbewerb Aktuell 2002 (03), 105-109).

Domenig'in önerisi diagonal yönde ilerleyen ve salonun kuzey kanadını delip geçen, cam ve çelik malzemenin oluşan bir yürüme yoludur (Şekil 3.4.). Açık sergi düzeninin sürekliliği, Bayern Caddesi'nin karşısından başlayarak Kongre Salonunun iç avlusunda havada asılı kalan bu tüp yoluyla sağlanmıştır (Şekil 3.5.). Bu tüp ile yapının eskiden ortadan verilen girişi köşeye alınmış ve giriş cephesinde radikal bir değişiklik yaratılmıştır (Şekil 3.6.). Tüp, yatayda ve düşeyde giriş bölümü, özürü rampası ve asansör, zemin katta istirahat odası ve sergi hattı boyunca üst katlara düşey bağlantı gibi tüm ana fonksiyonları kapsamaktadır. Tüp avlunun içinden bu mekana bir panorama oluşturarak geçmekte (Şekil 3.7.) ve tekrar duvarı delerek ilerlemektedir (Şekil 3.8.). Galeri katı, fuayesiyle birlikte sinema ve konferans salonu için tasarlanmıştır. Üst kata, merkezin sergi salonuna düşey bağlantısı sağlanmaktadır. Bu katın

sergi düzeni, Multivizyon odasıyla başlamakta ve binanın güney köşesinde yön değiştirerek Kongre salonun avlusuna dönmektedir. Çatının üzerinde havada asılı gibi konumlandırılmış özel bir mekan öğrenme-araştırma forumu ile merdivene ve asansöre açılmaktadır. Tüp kuzey kanadındaki bütünlüğü parçalar ve binanın anıtsal strüktürünü bozar. Proje bu tüp yolu ile, mevcut yapının mekanlarını yeniden ve bu kez daha farklı bir biçimde deneyimleme fırsatı yaratır, iç ve dış mekanlar arasındaki keskin sınırları eritir ve yapının düşeydeki dengesini bozar. Ona yabancı kalır ve bu yolla onu dönüştürme şansını elde eder (Şekil 3.8.).

#### 4. PFORZHEIM BELEDİYE BİNASI

Yarışmanın konusu Almanya'nın güneybatı kentlerinden Pforzheim'in merkezinde yer alan Eski Belediye Binası'nın güçlendirilmesi ve ek yapı önerisini içermektedir. Mevcut yapı, Güney ve Doğu tarafının taşıt yolu ile, Kuzey ve Batı tarafının ise yapılarla çevrili olduğu nisbeten büyükçe bir köşe parselin içinde yer almaktadır (Şekil 4.1.). Yapım tarihi yüzyıl başına, 1910'a uzanan bina 1945'deki hava saldırısında bombalanmıştır. Savaş sonrasında, batı tarafına kuzey-güney yönünde ve doğu tarafına doğu-batı yönünde lineer birer blok ilavesiyle birlikte tekrar inşa edilmiş ve tescillenmiştir (Wettbewerb Aktuell 2001 (11), 115-118). Binanın planimetrik düzeni merkezi bir iç avlunun çevresine dizilmiş birimlerden oluşmaktadır. Kabaca dikdörtgen kesimli olan yapının kuzeydoğu ve güneydoğu köşeleri eğrisel bir dönüş yapar ve bu noktalarda daire tabanlı kuleler yer alır (Şekil 4.2.) Son iki katın kademelenerek geriye çekildiği toplam beş katlı bu taş yapının kuzeybatı köşesinde iki birimlik tamamlanmamış bir kısım var iken, güneybatı köşesinde bu kez kare tabanlı olan yine bir kule yükselmektedir. Kulenin üçüncü katındaki diyagonal aksı karşılayacak biçimde yerleştirilmiş köşe çıkma ile cephelerdeki pencere ritminin özellikle köşelerle ilişkisindeki düzensizlikler ise şaşırtıcıdır.

Staib, ek yapının ofis birimlerinden oluşan programını mevcut yapıda olduğu gibi bir iç avlu yaratacak şekilde dizmiştir (Şekil 4.3.). Ek yapının dikdörtgen geometrisinin ve boyutlarının da eski yapı ile benzeşim kurduğu düşünülebilir. Ancak iki katlı ek parça, mevcut yapının tam da üstüne ve onun duruş ekseninden farklılaşan bir açıda yerleştirilmiştir (Şekil 4.4.). Bu tavır mevcut yapının dengesini ve oranlarını altüst eder. Köşelerin yerlerini değiştirerek binanın statik etkisini kırar. Cephelerin beklenmedik kısımlarına gölge atar. Plan düzeninin üst katlardaki izdüşümünün sınırlarını bozar. İç avlunun merkezine oturan iki karşıt eksenli şemanın yönünü, dolayısıyla avlunun hacim algısını ve avlu içine düşen ışığın değerini değiştirir. Tüm bu dönüştürme eylemi, ek yapının ilk bakışta mevcut olana hoyrat davrandığı izlenimini vermektedir. Ancak düzenleme, düşeyde mevcut binanın yaklaşık bir metre üzerinde başlamaktadır (Şekil 4.5.). Bu derz, yeni olana, kendini mevcudun sınırlarından bağımsız biçimde organize etme olanağı tanımıştır (Şekil 4.6.). Yarışmada ne ikinciliği alan Auer+Weber projesinde ne de üçüncülüğü alan Jan Beng Oei projesinde Staib önerisinin cüretkarlığı yoktur. İkinci proje mevcut yapının sınırlarını titizlikle takip etmektedir (Şekil 4.7.). Bu itaatkarlık üçüncü projede, üst katların geri çekilmelerini ve dairesel köşe kulelerin formunu aynen sürdürecektir kadar ileri gitmiştir (Şekil 4.8.) (Wettbewerb Aktuell 1998 (03), 35-40).

Kısaca denilebilir ki, Staib önerisi tarihsel olan ile o bildik uyum kurma kaygılarının ve sıradanlaşmış kategorilerin dışında durur. Çünkü mevcut yapıyı, ihtimam gösterilecek bir tarihsel nesne olarak değil, tersine onu kendi güncel yaşamının olağan bir elemanı olarak algılayan bir yaklaşım ortaya koymuştur.

## KAYNAKÇA

### Periyodik İçindeki Makaleler;

Dokumentationszentrum Reichsparteitagsgelände Nürnberg. *Wettbewerbe Aktuell* 2002 (03): 105-109.

Altes Rathaus Pforzheim, Ergänzung, Umbau und Sanierung. *Wettbewerbe Aktuell* 2001 (11): 115-118.

Ergänzung, Umbau und Sanierung Altes Rathaus in Pforzheim. *Wettbewerbe Aktuell* 1998 (03): 35-40.

### Web Kaynakları;

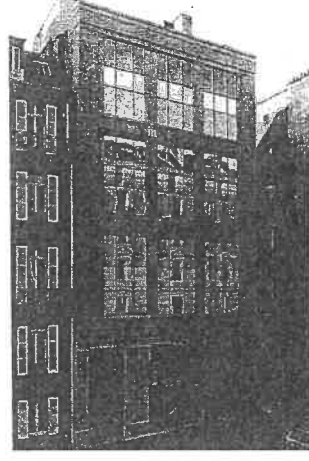
Museen Der Stadt Nürnberg. Location Former Nazi Party Rally Grounds. [http://www.museen.nuernberg.de/english/reichsparteitag\\_e/index\\_reichsparteitag\\_e.html](http://www.museen.nuernberg.de/english/reichsparteitag_e/index_reichsparteitag_e.html) [16 Haziran 2005].

Stadt Nürnberg. Former Nazi Party Rally Grounds Virtual Tour. [http://www.nuernberg.de/tourismus/rundgaenge/reichsparteitagsgelaende\\_e/e\\_rundgang\\_frame\\_rpg.html](http://www.nuernberg.de/tourismus/rundgaenge/reichsparteitagsgelaende_e/e_rundgang_frame_rpg.html) [16 Haziran 2005].

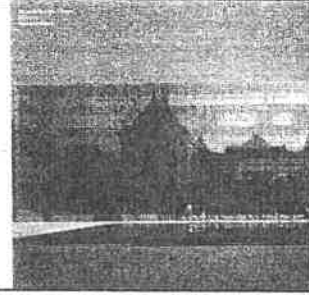
## REFLEKTE YÜZEYLER OLUŞTURMA



Şekil 2.1. Banka Binası  
(Erick Van Egeraat)  
(A.R. 1999 (June), 73)



Şekil 2.3. Ofis Binaları  
(Ricardo Bofill)  
(Bofill 1987-1989, 174)

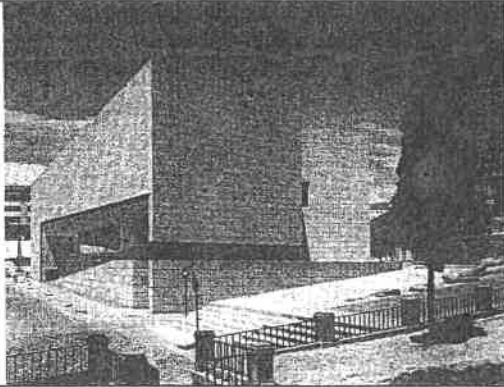


Şekil 2.2. Sanat Galerisi  
(Ibos & Vitart)  
(A.R. 1997 (September), 34)

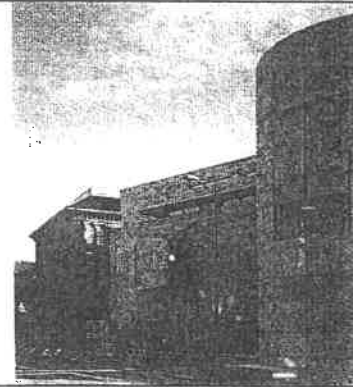


Şekil 2.4. Kültür Merkezi  
(Armstrong)  
(A.R. 1998 (May), 67)

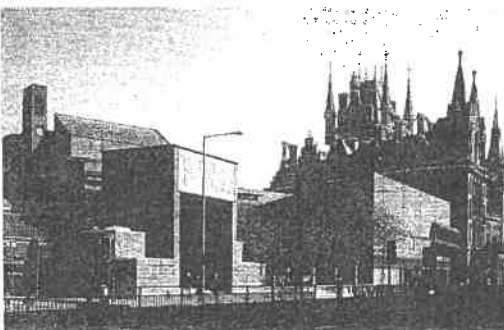
## SAĞIR YÜZEYLER OLUŞTURMA



Şekil 2.5. Galician Modern Sanat Merkezi  
(Alvaro Siza)  
(Architectural Review 1994 (October), 69)

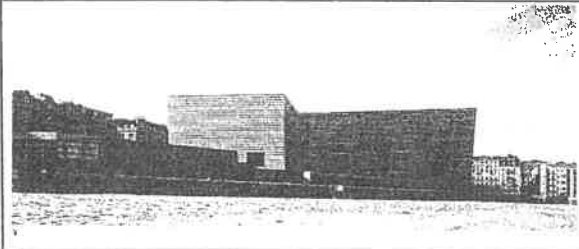


Şekil 2.6. İskoçya Müze Binası  
(Benson & Forsyth)  
(Architectural Review 1999 (April), 56)



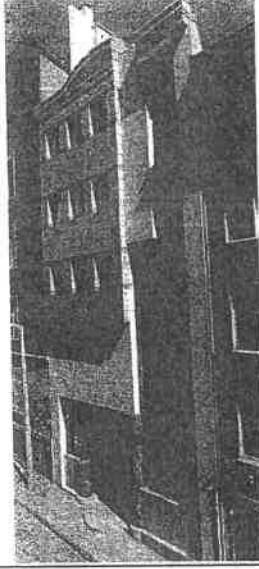
Şekil 2.7. British Library  
(Colin St John Wilson)  
(Architectural Review 1998 (June), 34)

## MOTİFİN TEKRARI

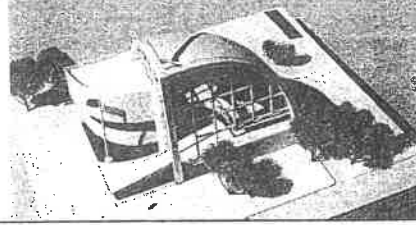


Şekil 2.8. Konser Salonu ve Kongre Merkezi  
(Rafael Moneo)  
(Architectural Review 2000 (May), 44)

## YAPI ELEMANLARININ METAFORLAŞTIRILMASI VE ANALOJİLER



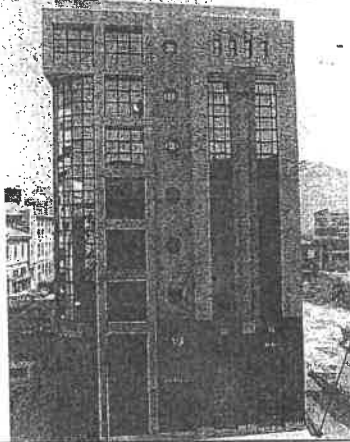
Şekil 2.9. Reklamevi  
(Haydar Karabey)  
(Arredamento Dekorasyon 1990 (Nisan), 99)



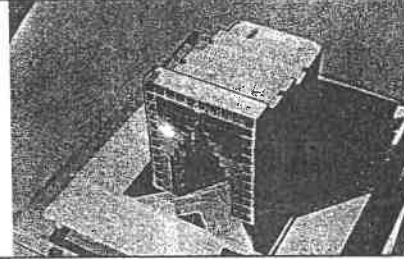
Şekil 2.12. Expo 92 Dünya Sergisi, Türkiye  
Pavyonu Tasarımı (Nesrin & Affan Yatman)  
(Mimarlık 1989 (5), 74)



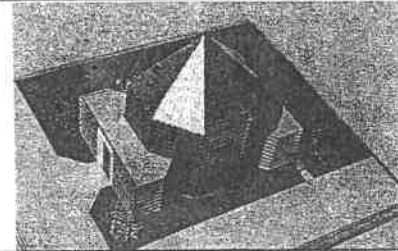
Şekil 2.13. Expo 92 Dünya Sergisi, Türkiye  
Pavyonu Tasarımı (Aynur & Cengiz Gençata)  
(Mimarlık 1989 (5), 80)



Şekil 2.10. Vakıflar Bankası  
Ege Bölge Müdürlüğü Binası  
(Emre Arolat)  
(III. Ulusal Mimarlık Sergisi ve Ödülleri 1992, 49)



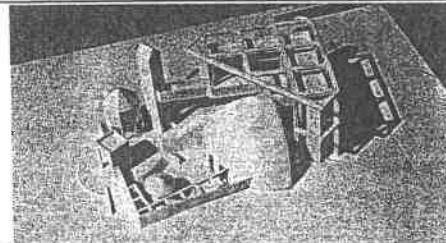
Şekil 2.14. Expo 92 Dünya Sergisi, Türkiye  
Pavyonu Tasarımı (Özgür Ecevit)  
(Mimarlık 1989 (5), 80)



Şekil 2.15. Expo 92 Dünya Sergisi, Türkiye  
Pavyonu Tasarımı (Şaziment Arolat)  
(Mimarlık 1989 (5), 80)

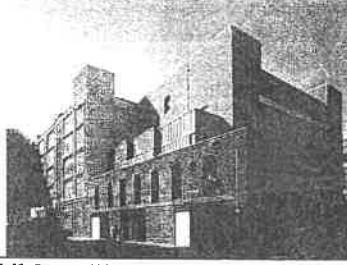


Şekil 2.11. Peritower  
(Merih Karaaslan)  
(Yapı 1997 (Mart) (184), 87)



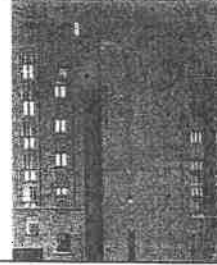
Şekil 2.16. Expo 92 Dünya Sergisi, Türkiye  
Pavyonu Tasarımı (Nuran & Merih Karaaslan)  
(Mimarlık 1989 (5), 78)

## MALZEME ÜZERİNDEN İLİŞKİ KURMA



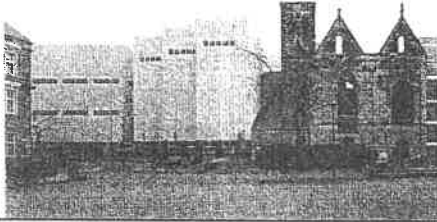
Şekil 2.17. Kütüphane ve Arşiv Yapısı  
(Wright & Wright)  
(Architectural Review 2002 (January), 50)

## MEVCUT YAPILARIN İZLERİNİ SÜRME



Şekil 2.18. Sanat Müzesi  
(Herzog & De Meuron)  
(Architectural Review 1999 (June), 67)

## MODÜLER TEKRAR YOLUYLA İLİŞKİ KURMA, RİTMİN SÜRDÜRÜLMESİ



Şekil 2.19. Wallraf Richartz Müzesi  
(O.M. Ungers & Stefan Viehts)  
(Wettbewerb Aktuell 2001 (06), 101)



Şekil 2.20. Belediye Ofisleri  
(Henri & Bruno Gaudin)  
(Architectural Review 1994 (March), 33)

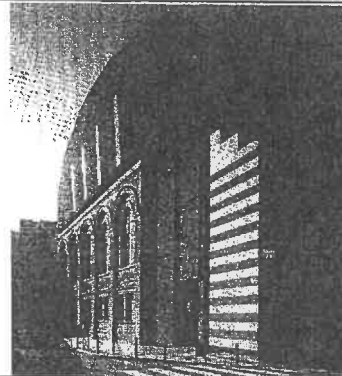


Şekil 2.22. Ofis Binaları  
(Alsop & Störmer)  
(Architectural Review 2001 (February), 57)



Şekil 2.21. Ulaşım Bakanlığı Binası  
(Max Dudler, Martin Langer ve Simeon Heinzl)  
(Wettbewerb Aktuell 2000 (06), 103)

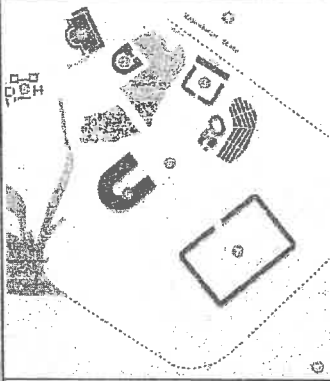
## ÖN CEPHENİN BİR DEKOR OLARAK SAHNELENMESİ



Şekil 2.23. Miscela Tiyatrosu  
(Area & Alain Sarfati)  
(L'arca 1999 (140), 52)



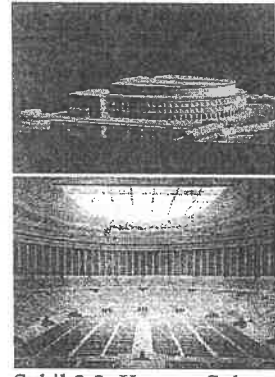
## NÜRNBERG DOKÜMANTASYON MERKEZİ



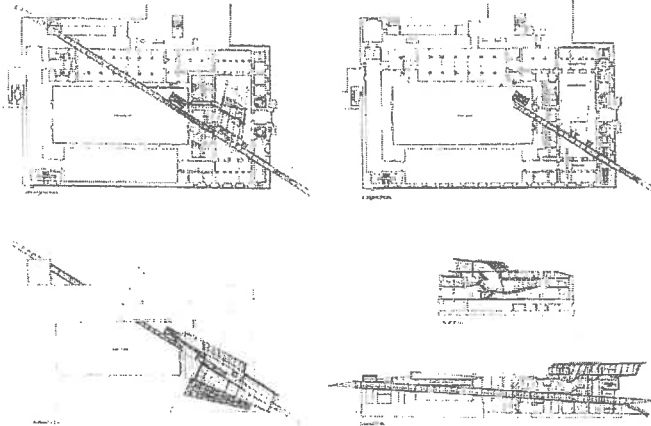
Şekil 3.1. Nazi Parti Miting Alanı ve Çevresi Vaziyet planı  
(1. Luitpold Alanı, 2. Kongre Salonu, 3. Zeplin Tribünü/ Zeplin Alanı, 4. Şehir Spor Stadyumu, 5. Büyük Yol, 6. Alman Stadyumu, 7. Askeri yürüyüş-gösteri yürüyüşü Alanı, 8. Nazi Kışlası, 9. Nazi Parti Organizasyonları dinlenme alanı, 10. Kamp Alanı)  
([http://www.museen.nuernberg.de/english/reichsparteitag\\_e/pages/pressemitteilungen/architecture\\_docucentr.rtf](http://www.museen.nuernberg.de/english/reichsparteitag_e/pages/pressemitteilungen/architecture_docucentr.rtf) [16 Haziran 2005].)



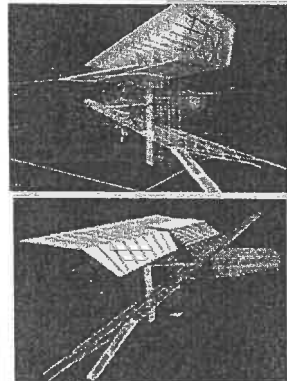
Şekil 3.2. Nürnberg Dokümantasyon Merkezi, Kongre Salonu ve Çevresi  
(<http://www.rsl.ka.schule-bw.de/Nuernberg/nuernberg.htm>. [16 Haziran 2005].)



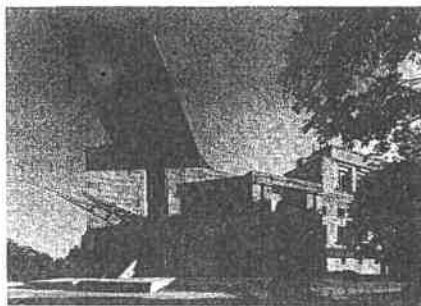
Şekil 3.3. Kongre Salonu Mabeti ve İç Mekandan Bir Görünüş  
(<http://www.silentwall.com/AHBuildingsPic4.html> [16 Haziran 2005],  
[http://www.museen.nuernberg.de/english/reichsparteitag\\_e/pages/pressemitteilungen/architecture\\_docucentr.rtf](http://www.museen.nuernberg.de/english/reichsparteitag_e/pages/pressemitteilungen/architecture_docucentr.rtf) [16 Haziran 2005].)



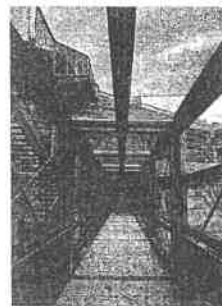
Şekil 3.4. Nürnberg Dokümantasyon Merkezi Kat Planları ve Kesitler  
(Günther Domenig)  
(Wettbewerb Aktuell 2002 (03), 106-109)



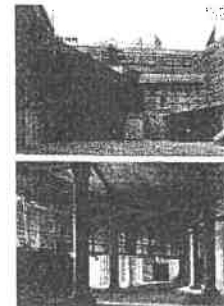
Şekil 3.5. Modellemeler  
(<http://www.br-online.de/land-und-leute/thema/ns-dokumentum/doku-zentrum.xml> [16 Haziran 2005].)



Şekil 3.6. Nürnberg Dokümantasyon Merkezi Giriş Cephesi  
(Wettbewerb Aktuell 2002 (03), 106)

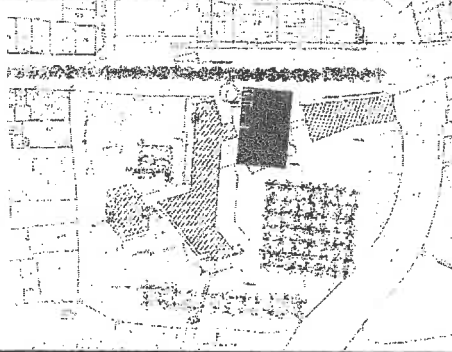


Şekil 3.7. Tüp Geçit İçinden Bir Görünüş  
(W.A. 2002 (03), 107)

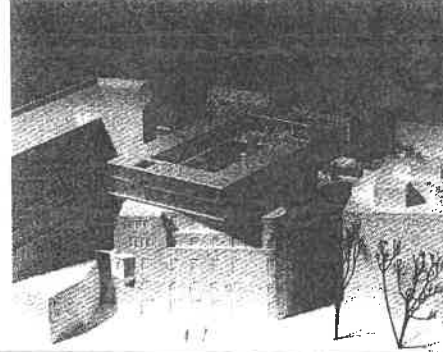


Şekil 3.8. Tüp Geçitin Bina İçinde ve Avluda İlerleyişi  
(W.A. 2002 (03), 107, 109)

## PFORZHEIM BELEDİYE BİNASI



Şekil 4.1. Yarışma Birincisi Proje, Vaziyet Planı  
(Prof. Gerald Staib)  
(Wettbewerb Aktuell 1998 (03), 36)



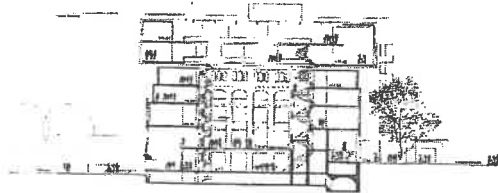
Şekil 4.2. Yarışma Birincisi Proje, Maket fotoğrafı  
(Prof. Gerald Staib)  
(Wettbewerb Aktuell 1998 (03), 36)



Şekil 4.3. Yarışma Birincisi Proje, 5. Kat Planı  
(Prof. Gerald Staib)  
(Wettbewerb Aktuell 1998 (03), 36)

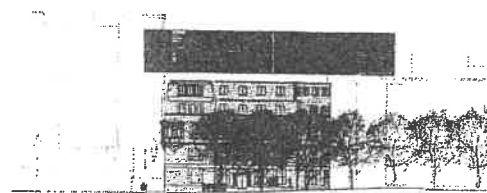


Şekil 4.4. Yarışma Birincisi Proje, Maket fotoğrafı  
(Prof. Gerald Staib)  
(Wettbewerb Aktuell 1998 (03), 35)



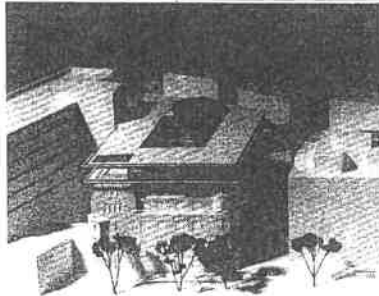
Schnitt B-B

Şekil 4.5. Yarışma Birincisi Proje, Kesit  
(Prof. Gerald Staib)  
(Wettbewerb Aktuell 1998 (03), 36)

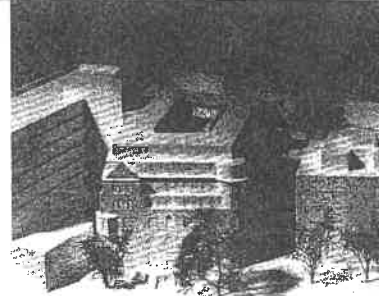


Auschnitt von Süden

Şekil 4.6. Yarışma Birincisi Proje, Cephe  
(Auer Weber)  
(Wettbewerb Aktuell 1998 (03), 37)



Şekil 4.7. Yarışma İkincisi Proje, Maket Foto.  
(Prof. Gerald Staib)  
(Wettbewerb Aktuell 1998 (03), 36)



Şekil 4.8. Yarışma Üçüncüsü Proje, Maket Fotoğrafı  
(Jan Beng Oei)  
(Wettbewerb Aktuell 1998 (03), 38)